

ОЗБОРУВАЊЕТО

„Озборувањето е пород на омразата. Тоа е истенчена и крупна болест, скриена и подмолна пијавица, која ја цица и ослабува крвта на љубовта. Озборувањето е лицемерство на љубовта, причинител на осквернувањето и оптоварување на совеста, уништување на чистотата.” (Свети Јован Лествичник)

Ова е опис на озборувањето кој поетски впечатливо ни го оставил во наследство овој голем Свет отец, аскет и теоретичар на аскетскиот живот. Трагајќи, пак, по основно објаснување на оваа „болест” доаѓаме до нејзиниот „именител” т. е. основниот поим кој најопшто ја објаснува. Тоа е поимот „страст”, со кој во аскетската терминологија на Црквата се означува една болна, изопачена, погрешно насочена природна страст или сила на човековото срце. Срцето, пак, е духовен центар на човековото битие во кој се восредоточуваат сите нишки на човековото постоење и дејствување. Затоа тоа е главна мета на паднатите ангели, кои настојуваат да заземат што поголем простор во него и околу него за да имаат што посилно влијание врз животот на една личност.

Развратените (погрешно насочените) страсти претставуваат освоени, заробени сили и простори на човековото срце и со своето дејствување го прават срцето извалкано и затворено за умот, кој не може молитвено да влегува во него и да се просветлува, соединувајќи се со благодатта во срцето, којашто секој човек ја добива при Светото Крштение.

Освестувајќи ја ваквата своја состојба со помош на Божјата благодат (*не ние први го возљубивме Неѓо, туку Он нас*), христијанинот започнува да води постојан аскетски (подвижнички) живот кој се состои во непрестајна борба со своите страсти, со цел да си го очисти срцето, тоа да се отвори, по Божјо благоволение, и во него да потече умносрдечната молитва.

Понатаму текот на животот, со голем молитвен подвиг во покајание, продолжува по патот кон совршенството. Воопшто, како што вели нашиот старец, „постојат три степени (етапи) во духовниот развој на една личност.

Аскетско-исихастичкото живо предание ги именува како:

прв степен, ‘очистување на срцето од страстите’;

втор степен, ‘просветлување на умот’;

и трет степен, ‘обожение на човековата личност’”.

Сите ние што се наоѓаме на првиот степен од духовниот развој мора да им објавиме војна на нашите страсти, вклучувајќи го тука и „озборувањето“. Премиот од прв степен, на ‘очистување’, во втор степен, на ‘просветлување на умот’, не може да се случи без задоволително човек да се очисти и од самите помисли, а камоли ако уште греша со збор и со дело. „Озборувањето” е грев направен со збор. Можеби оваа страст ни изгледа безначајна, но всушност таа е големо орудие на зло и токму нејзината замаскираност и истенченост ја прави неосетна и со тоа многу опасна. Затоа ни е потребен увид во самата нејзина суштина за да можеме вистински да ја освестиме и спознаеме.

Ако се потрудиме да внимаваме на она што го зборуваме и што го слушаме во секојдневните допири со луѓето, ќе забележиме дека многу „ни лежи” бавењето со туѓите животи. Тоа е навика стекната во општата лоша духовна атмосфера на оговарање во којашто живееме. Неосетно влегуваме во расправање за некој човек, за нечија постапка, а што најчесто започнува преку слушањето и пренесувањето на некоја вест за некој. Особено нè привлекува да зборуваме за лошите работи што ги дознаваме. Но, зошто сакаме да го правиме тоа? Зошто нашиот ум и со него срцето стануваат примопредајници на зло, на лошата вест? Затоа што валканото привлекува валкано. Затоа што гордоста, мнението и другите страсти од кои е заробено нашето срце нè присилуваат да ја пренесуваме лошата вест, да се храниме со неа и да им судиме и да ги осудуваме оние што грешат или оние што мислиме дека грешат. Да, ова е особено изразено кај оние луѓе „коишто воопшто не се ни свесни за постоењето на страстите (славољубието, сластољубието, среброљубието), коишто воопшто не се трудат да го очистат своето срце и не знаат за демоните поврзани со страстите. Тие се подложни на демонско влијание, не внимаваат на своите помисли и немаат критериум за разликување на доброто од зло”.

Она што е за чудење е тоа што најчесто се пренесуваат невинности или барем непроверени работи. И веднаш се брза да се пренесе слушнатото, без да се провери дали е вистинито и каква би била последицата од пренесувањето. Озборувањето скоро секогаш се спроведува во форма на судење и осудување, што предизвикува уште поголема осуда а за што Господ рекол *‘Не судејте за да не бидејте судени; ојти со каков суд судијте со њаков ќе ви се суди; со каква мерка мерите со њаква ќе ви се мери...’* (Мат. 7, 1 - 2) Секако, овде грев е и самото пренесување на лоши работи за некој, па нека се тие и сосема точни, бидејќи, најчесто од нашата духовна состојба (степен на ‘очистување’) и ерархиска позиција во Црквата (‘лаик’) произлегува дека ние сме должни да ги покриваме гревовите и слабостите на ближните, а не да ги обелоденуваме. Само љубовта и молитвата за ближниот ќе му донесат нему благодат и време за да го обнови своето покајание исцелувајќи се.

ОЗБОРУВАЊЕТО

И пак, скоро секогаш цел на озборувањето е некој кого што не го сакаме или кој ја повредил нашата гордост и суета, па ние сакаме да му се одмаздиме. Тоа никако не може да биде некој што се трудиме да го сакаме со аскетска љубов. Дурри и кај природната, психолошка љубов, додека таа трае, ретко можеме да го среќнеме осудувањето. Зарем може родителот да го озборува своето дете, кога впрочем не сака ни да чуе такво нешто за него? Зарем личноста којашто аскетски ја љубиме ќе ја озборуваме? Нема ли попрво веднаш штом ќе насетиме дека разговорот може да се сврти против „нашиот“ човек, да го испревариме соговорникот и да го спречиме, бидејќи не се чувствуваме пријатно? ...Да! Така е тоа! Но, тогаш кога срцето ќе нè заболи, тогаш најмногу и ја чувствуваме отровноста на озборувањето.

Најпосле, никој не сака да биде озборуван. И самото ова сознание ни открива како треба да се однесуваме: *како шийо сакайие да йосийајувааий луѓеийо со вас, иака йосийајувајие и вие со нив!* (Лука 6, 31).

Колкав е во стварноста опсегот на озборувањето и колкава е неговата штета?

Тоа секако најдобро го знаат монасите, зашто врз своја кожа ги почувствуваа сите црнила на озборувањето. „Добриот глас“ за „трговците со бело робје“, „криминалците“, „наркоманите“, „сектантите“, коишто живеат во манастирите, допрел до секоја куќа во оваа земја ... само со помош на тоа врвно демонско средство и начин на комуницирање /озборувањето/. Сè со цел да се уништи секој критериум за разликување на доброто од злото. И што, зарем некој не знае што се монасите и како живеат? Секако дека сите знаат! Проблемот е во срцата на оние што озборуваат и на оние што слушаат. Впрочем, најдобро е за ова да го чуеме нашиот старец: „Луѓето коишто озборуваат, коишто демонот ги користи за свој инструмент за напад, не сакаат да го поврзат нашето постоење со нашата вера и љубов и заедница со Бога, зашто во спротивно би требало и тие да го променат својот живот. Најчесто одговорот на нашето постоење го бараат во социјални, психолошки и други причини. Најнакрај, со проектирањето на сопствената внатрешна нечистотија врз оние луѓе што се објект на нивното озборување сакаат, свесно или несвесно, да ја смират својата совест и да најдат оправдување за својот непобожен живот. Најпросто кажано, ним набожните луѓе, оние што го чистат своето срце од среброљубие, блуд и славољубие и не одат по ‘широкиот пат’ на овој свет им пречат со своето постоење”.

Да! Веќе се открива вистинскиот образец на дејствувањето на злото меѓу луѓето.

Како што рековме, ако се потрудиме да внимаваме на она што го слушаме и зборуваме, но и на самите наши помисли, бидејќи злото се зачнува од помислите, тогаш ќе се привикнеме да го согледуваме и откриваме злото што ни го подметнува лукавиот и што е најважно, ќе се привикнеме да го разбираме секој двиг на нашето срце. Сево ова е дел од „борбата“, или подобро, од „војната“ што ја „војуваме“. Но, бидејќи се работи за најважната работа од која зависи нашата духовна состојба, и сега и во вечниот живот, неизбежно е да „војуваме“ правилно.

Секоја војна се добива со исцрпни пресметки, неуморно вежбање во воените вештини и најважно, со совршена послушност и дисциплина. Така е и овде. А она што го имаме на ум е следново:

Во светот, спасението од гревот, ѓаволот и смртта го извршува Бог, Света Троица. Господ е Оној Кој спасува и никој не може сам себеси да се спаси. А Бог спасението го извршува преку Синот Божји, нашиот Господ Исус Христос, Кој, како Еден од Света Троица, слезе на земјата, се воплоти од Светиот Дух и Дева Марија и стана човек; и беше распнат и умре и на третиот ден воскресна и му ја извојува со тоа на човечкиот род победата над трите негови непријатели. И додека беше на земјата, Тој ја основа Црквата, која е Негово Тело и во која секој којшто преку Светото Крштение и Светата Евхаристија станува дел од неа (од Црквата), ја добива како дар оваа победа, но само ако живее според Евангелските заповеди.

И Господ Црквата ја уредил така што ѝ го испрати Светиот Дух и ѝ ги предаде Своите Свети Тајни и постави служители на тие Тајни, коишто го водат, го поучуваат во Светите добродетели и го осветуваат народот Божји, запазувајќи го Божествениот ред во Црквата.

Сите ние кои сме Христијани, сме од оние коишто се спасуваат и не можеме доволно да ја изразиме нашата благодарност за овој свет назив со којшто се именуваме. Но, во христијанскиот живот ние сме водени од оние коишто Христос ги поставил на таа служба и затоа мораме да побараме помош, совет и целосно раководство од искусен пастир: владика, јеромонах, свештеник ...кој ќе ни стане духовен отец и кој ќе се грижи за нашиот духовен раст, ќе нè обучува во духовните воени вештини и ќе нè покрива со своите молитви, призивајќи ја врз нас благодатта на Небесниот Бог. Тоа е основниот предуслов, бидејќи нашиот горд и затемнет ум бара просветлен ум, кој будно ќе го пази и ќе го води сè до достигнуањето на ‘чистотата на нашето срце’, ‘просветлувањето на умот’.

Тоа е патот до спасението и основата на подвигот.

Врз тоа потоа се гради специфичноста на секоја борба, во зависност од видот на страста кон која е применувана.

Знаејќи го тоа, секој од нас нека се вооружи и нека се упати кон победа, за да може да го здобие Царството Небесно, кое е заедница во љубов, радост и мир со Трисветиот Бог и со сите оние коишто како победници го завршиле својот земен живот, од кои најпрва е Пресветата Владичица наша Богородица и Секогашдева Марија, под чија закрила сме постојано сите, па и ние кои во љубовта на нашиот старец, во знаење (εὐνοοσι) ја војуваме својата војна.

Говореше авва Илија:

Видов еден брат како пикна една лејка со вино под своите пазуви. А јас, за да ги посрамам демоните и за да им покажам дека е тоа само привид, му реков на братот мој:

- Направи ми по волја и поткрени ја наметката.

И кога ја крена, се најде дека таму нема скриено ништо. Ова ви го раскажав за да знаете, та дури и да видите нешто со своите очи или ако чуете, не прифаќајте го туку така. Колку ли пак треба да ги зауздуваме своите помисли, и желби и расудувања, знаејќи дека демоните ги уфрлаат за да ја извалкаат душата и да ја наведат да помислува на бескорисни нешта, та да ја окупираат со нив одвраќајќи ја од сеќавањето на нејзините гревови и на Бога.

од Старечникот

А С П Е К Т И